

Co-funded by
the European Union

Projekt: 101049100: Zaščita žrtev nasilja na podlagi spola - odziv na izzive
pandemije - RISKFREE

3.1: Priročnik za usposabljanje strokovnjakinj in strokovnjakov

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJO
association
for nonviolent
communication

NANE
NŐK A NŐKÉRT EGYÜTT
AZ ERŐSZAK ELLEN EGYESÜLET

Co-funded by
the European Union

Vsebina

1. Splošni uvod	3
1.1 Opis projekta	3
1.2 Usposabljanje strokovnjakov o ocenjevanju tveganja	3
1.3 Namen priročnika	3
2. Uvedba ocene ogroženosti	4
2.1 Kaj je ocena ogroženosti	4
2.2 Zakaj je ocena ogroženosti pomembna	5
2.3 Kaj morajo strokovni delavci vedeti, preden se naučijo ocenjevati tveganje	5
3. Dejavniki tveganja	8
3.1 Dejavniki, povezani s storilcem	9
3.2 Dejavniki, povezani z žrtvami	11
3.3 Razmerje med dejavniki, povezanimi s storilcem in žrtvijo	12
3.4 Dejavniki, povezani z okoljem	13
4. Načrt upravljanja	13
4.1. Pomen obvladovanja tveganja	13
4.2. Upravljanje tveganja v kriznem obdobju	14
5. Ovire pri oceni ogroženosti	16
5.1 Institucionalne ovire	16
5.2 Strokovne omejitve	17

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJO
association
for nonviolent
communication

NANE
NŐK A NŐKÉRT EGYÜTT
AZ ERŐSZAK ELLEN EGYESÜLET

Co-funded by
the European Union

1. Splošni uvod

1.1 Opis projekta

Ta priročnik je bil pripravljen v okviru projekta "Zaščita žrtev nasilja na podlagi spola - odziv na izzive pandemije (RISKFREE)", ki ga financira program Evropske komisije za državljane, enakost, pravice in vrednote (CERV) in se izvaja od 15. aprila 2022 do 14. aprila 2023. Projekt se izvaja v partnerstvu z organizacijami iz štirih drugih držav: Union of Women Associations of Heraklion - UWAH (Grčija), Društvo za nenasilno komunikacijo - DNK (Slovenija), Fenestra (Slovaška) in Women for Women - Združenje Skupaj proti nasilju - NANE (Madžarska). Namen projekta je prispevati k izboljšanju zaščite žensk pred nasiljem na podlagi spola (GBV) s preučevanjem pojava povečane stopnje tveganja za ženske, ki so preživele nasilje, v okviru pandemije COVID-19. Poleg raziskave sta bila v okviru projekta razvita tudi protokol in metodologija za oceno tveganja, da bi zagotovili neprekinjeno zagotavljanje storitev ženskam, ki so preživele nasilje med pandemijo. Kompetence strokovnih delavk in delavcev, ki nudijo podporo ženskam, ki so preživele nasilje, in/ali njihovim otrokom, se bodo dodatno izboljšale z njihovo udeležbo na usposabljanju o metodologiji ocenjevanja tveganja, ki ga bodo izvedli člani partnerskih organizacij v svojih državah. Nazadnje bodo v vseh državah, vključenih v projekt, potekale kampanje ozaveščanja javnosti, katerih cilj bo spodbujati ničelno toleranco do nasilja nad ženskami na podlagi spola in informirati ženske, kako poiskati pomoč.

Namen tega dokumenta je zagotoviti smernice in ustrezne informacije za izvajalke in izvajalce usposabljanja in druge osebe, ki bodo obveščene o dejavnostih za krepitev zmogljivosti in usposabljanja v posameznih državah, povezanih z izvajanjem usposabljanj za izvajalke_ce storitev povezanih z oceno tveganja.

1.2 Usposabljanje strokovnjakinj in strokovnjakov o ocenjevanju tveganja

V okviru projekta bodo od maja 2023 do februarja 2024 izvedena tri usposabljanja za ponudnike storitev (predstavnike policije, sodstva in socialne delavke_ce). V skladu s Konvencijo Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima je "ocena ogroženosti ocena varnostnih tveganj, s katerimi se sooča določena žrtev, za vsak primer posebej, v skladu s standardiziranimi postopki in v okviru sodelovanja več institucij. Ocena ogroženosti vključuje oceno resnosti situacije, tveganje ponovnega nasilja (recidivizem) in tveganje smrti žrtve (smrtnost)".

Ugotavljanje dejavnikov tveganja, ki so privedli do stopnjevanja nasilja, je začetni in ključni korak v procesu ocenjevanja tveganja ter v procesu zaščite žensk in otrok pred nasiljem na podlagi spola. Na usposabljanjih bodo predstavnice_ki institucij, ki sodelujejo pri zagotavljanju različnih storitev ženskam, ki so preživele nasilje in so pogosto delavke in delavci v prvi liniji, deležni_e celovitega usposabljanja o prepoznavanju dejavnikov tveganja, ocenjevanju tveganja in pripravi načrtov za upravljanje varnosti.

1.3 Namen priročnika

Namen tega dokumenta je zagotoviti smernice in ustrezne informacije za izvajalke in izvajalce usposabljanja in druge osebe, ki bodo obveščene o dejavnostih za krepitev zmogljivosti in usposabljanja v posameznih državah v zvezi z izvajanjem usposabljanj za izvajalke_ce storitev iz različnih institucij (policija, sodstvo, socialni delavke_ci) o oceni tveganja. Vključuje ustrezne korake, ki jih je treba upoštevati, in teme, ki jih je treba obravnavati na usposabljanjih. Služil bo tudi kot podlaga za pripravo izobraževalnega gradiva (diapozitivi itd.), ki se bo uporabljalo med usposabljanji.

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJO
association
for nonviolent
communication

NANE
NŐK A NŐKÉRT EGYÜTT
AZ ERŐSZAK ELLEN EGYESÜLET

Co-funded by
the European Union

2. Uvedba ocene ogroženosti

2.1 Kaj je ocena ogroženosti

Zaradi vse večje ozaveščenosti o resnosti vpliva, ki ga ima lahko intimnopartnersko nasilje na življenje žensk in njihovih otrok, so NVO-ji, ki delujejo na področju pravic žensk in akademiki v zadnjih 20 letih bolj sistematično opredelili dejavnike tveganja. Na podlagi tega znanja so bila razvita orodja za oceno tveganja. Ta orodja vključujejo kazalnike tveganja za ženske, ki so izpostavljene resnemu ali celo smrtnemu tveganju za nasilje. Druga vrsta orodij za oceno tveganja napoveduje tveganje za ponavljajočo se viktimizacijo. Imajo obliko kontrolnega seznama, ki strokovnim delavkam_cem pomaga izvesti strukturirano strokovno oceno na podlagi dobro raziskanih dejavnikov tveganja, njihovo znanje pa temelji na dokazih, tako da lahko ocenijo razmere in sprejmejo ukrepe za preprečevanje stopnjevanja nasilja ali ponavljajoče se viktimizacije. Vendar pa samo orodje ni edini del ocenjevanja tveganja. Njegov namen je usmerjati strokovne delavke_ce pri strokovni oceni, se osredotočiti na nekatere pomembne dejavnike ter oblikovati dodatna vprašanja in spodbuditi nadaljnje preiskave o tveganju.¹

Kot navajata Logar in Marvanová Vargová, "cilj ocene tveganja ni predvideti tveganje, temveč ga oceniti, da bi žrtvam zagotovili ustrezne varnostne ukrepe in zaščito. Tveganj ne moremo odpraviti, lahko pa izvajamo zaščitne ukrepe za zmanjšanje škode. Tveganje je dinamično in se nenehno spreminja, včasih celo v kratkih časovnih obdobjih. Obstaja več dejavnikov ali okoliščin, ki povečujejo tveganje, kot so sodna obravnava, ločitev, brezposelnost itd. Zato je treba tveganje ocenjevati sistematično, redno in v tesnem sodelovanju z žrtvijo."

Ocena ogroženosti je stalen proces, ki mu morajo slediti načrtovanje varnosti in obvladovanje tveganja, pregled njegove učinkovitosti in ponovna ocena.²

Z drugimi besedami, cilj ocene tveganja³ :

- nam pomaga, da se bolje orientiramo v specifični situaciji, v kateri se nahaja ženska, s katero delamo, in da prepoznamo dejavnike tveganja, prisotne v nasilnem vedenju njenega partnerja, ki predstavljajo grožnjo in tveganje za žensko ter lahko privedejo do stopnjevanja nasilja, resne škode ali umora ženske in/ali njenih otrok,
- pomaga ženski, da prepozna in bolje razume vrsto tveganja, ki mu je izpostavljena ona in/ali njeni otroci zaradi nasilnega vedenja njenega partnerja,
- nam pomaga opredeliti najučinkovitejše in najprimernejše ukrepe, ki bodo povečali varnost ženske in njenih otrok.

Orodja za ocenjevanje tveganja ne predvidevajo ali ocenjujejo tveganja natančno. Zato jih je treba uporabljati previdno. Ključni element ocene tveganja sta kakovost in poglobljenost zbranih informacij. Kakovost ocene tveganja je tako v veliki meri odvisna od znanja in izkušenj strokovnjakinj in strokovnjakov, ki jo izvajajo in ki morajo nato sprejeti utemeljeno odločitev o stopnji tveganja.

¹ Prilagojeno iz: Protect II Krepitev zmogljivosti za oceno tveganja in upravljanje varnosti za zaščito žrtev z visokim tveganjem. A Learning Source. WAVE - Women Against Violence Europe, Dunaj 2012, https://fileservers.wave-network.org/trainingmanuals/PROTECTII_Risk_Assessment_and_Safety_2012_English.pdf

² Logar, R., Marvanová Vargová B.: Učinkovito večagencijsko sodelovanje za preprečevanje nasilja v družini in boj proti njemu Priročnik za usposabljanje trenerjev, str. 45, Svet Evrope, 2015.

³ Prilagojeno iz: Protect II Krepitev zmogljivosti za oceno tveganja in upravljanje varnosti za zaščito žrtev z visokim tveganjem. A Learning Source. WAVE - Women Against Violence Europe, Dunaj 2012, https://fileservers.wave-network.org/trainingmanuals/PROTECTII_Risk_Assessment_and_Safety_2012_English.pdf

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJO
association for nonviolent
communication

NANE
NŐK A NŐKÉRT EGYÜTT
AZ ERŐSZAK ELLEN EGYESÜLET

Co-funded by
the European Union

Zavedati se moramo predsodkov na podlagi spola v družbi, povezanih z nasiljem nad ženskami, intimnopartnerskim nasiljem in ženskami na splošno. Ocena ogroženosti, ki temelji na predsodkih, stereotipih, napačnih prepričanjih, nezadostnem znanju in nezanesljivih informacijah, bo povzročila večje tveganje za ženske in/ali njene otroke.⁴ Zato je pomembno vprašanje, ki ga morajo upoštevati izvajalke in izvajalci usposabljanja, ali bodo miti in prepričanja o intimnopartnerskem nasilju del usposabljanja.

2.2 Zakaj je ocena ogroženosti pomembna

Nasilje v partnerski zvezi je lahko smrtno nevarno za ženske in/ali njihove otroke. Da bi lahko strokovnjaki_nje sprejemali_e odločitve o učinkovitih ukrepih za zaščito žensk in njihovih otrok, morajo imeti na voljo vse ustrezne informacije o morebitnem tveganju, ki ga zanje predstavlja nasilno vedenje partnerjev ali mož žensk. Postopek ocenjevanja tveganja je eden od uporabnih pristopov za doseganje točno tega.

Kot je opazil Kropp: "Pravilno uporabljena ocena ogroženosti lahko služi kot jezik za sporočanje naše zaskrbljenosti glede nevarnosti in priporočenih ukrepov za preprečevanje nasilja."⁵

2.3 Kaj morajo strokovne delavke in delavci vedeti, preden se naučijo ocenjevati tveganje

Ker orodje za oceno tveganja ne zagotavlja dokončne ocene tveganja, morajo udeleženke_ci usposabljanja, preden se seznanijo z dejavniki tveganja, le-te razumeti ter izvedeti, zakaj in kako so med seboj povezani. Medsebojno povezanost dejavnikov tveganja in kaj to pomeni za varnost določene ženske in njenih otrok, je treba oceniti individualno, v vsakem posameznem primeru intimnopartnerskega nasilja, za kar je potreben dobro usposobljen_a, izurjen_a in izkušen_a strokovnjak_inja.

Za začetek bi bilo morda koristno, če bi v usposabljanju obravnavali oblike intimnopartnerskega nasilja, vzorce nasilnega vedenja in cikla nasilja, preden udeleženke_ci preidejo na učenje o dejavniki tveganja in njihovo prepoznavanje. Od ciljne skupine izvajalk_cev, ki jih usposabljam, je lahko odvisno, kako podrobno bomo morali obravnavati te teme. Nekateri poklici, kot je policija, morda že imajo nekaj znanja o oblikah, vzorcih in ciklu nasilja. Vendar jim običajno manjka znanja o tem, kakšna je dinamika moči in nadzora v nasilnem odnosu in zakaj je ključna ne le za prepoznavanje primerov nasilja v intimnem partnerskem odnosu, temveč tudi za oceno tveganja. Drugi izvajalci imajo morda še bolj delno in/ali omejeno znanje o oblikah, vzorcih ali ciklu nasilja. To se lahko v različnih državah razlikuje, zato je poglobljenost obravnave oblik, vzorcev in cikla nasilja na usposabljanju stvar premisleka izvajalcev usposabljanja.

Oblike nasilja v partnerskih odnosih⁶

Namen obravnave te teme je pregledati različne oblike nasilja v partnerskih odnosih (fizično, psihično, ekonomsko, spolno nasilje in zalezovanje) ter **udeleženkam_cem pomagati razumeti pomembne vidike teh oblik, povezane s tveganjem.**

Glede **vrste dejavnosti, ki jih** bomo uporabili za obravnavanje oblik nasilja, lahko s celotno skupino izvedemo možgansko nevihto ali pa delamo v parih ali majhnih skupinah, pri čemer vsaki majhni skupini

⁴ Prav tam.

⁵ Kropp, P. R.: Nekaj vprašanj v zvezi z oceno tveganja za napad na zakonca. Nasilje nad ženskami, 10(6) 676-697, 2004

⁶ Prilagojeno iz: Priročnik za delavnico "Nasilje nad ženskami v intimnih odnosih: osnovni modul za usposabljanje policije", Fenestra, 2018

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJO
association
for nonviolent
communication

NANE
NŐK A NŐKÉRT EGYÜTT
AZ ERŐSZAK ELLEN EGYESÜLET

Co-funded by
the European Union

dodelimo eno kategorijo oblik, o kateri bo razpravljala in poročala celotni skupini. To je odvisno od velikosti skupine in časa, ki smo ga namenili obravnavi te teme.

Za začetek razprave s skupino lahko vodja usposabljanja udeleženke_ce povpraša o njihovem znanju in praktičnem delu ter jih vpraša o merilih, na podlagi katerih se odločajo, ali obravnavajo primer intimnopartnerskega nasilja ali ne, in o tem, kako se odločajo, ali nasilje v določenem primeru, ki ga obravnavajo, predstavlja manjšo ali večjo nevarnost za škodo ženski in njenim otrokom.

Na ta način bodo inštruktorice in inštruktorji izvedeli več o znanju in praksi, ki jo določena skupina strokovnjakov ali institucij uporablja pri obravnavi primerov intimnopartnerskega nasilja.

V zvezi z oblikami intimnopartnerskega nasilja lahko udeleženke_ce prosimo, da razmislijo o **vplivu in škodi, ki jo te oblike povzročajo ženskam** - ali so vidne ali skrite, in jih spodbudimo, da navedejo konkretne primere iz svojega dela.

Ob koncu razprave o oblikah intimnopartnerskega nasilja je **treba** udeleženke_ce opozoriti na nekaj **koristnih dejstev**:

- v nasilnem odnosu se te oblike ne pojavljajo ločeno, temveč gre večinoma za kombinacijo vsaj dveh različnih oblik nasilja,
- nekatere oblike nasilja so vidne, mnoge pa so skrite, zato jih je od zunaj težje prepoznati, njihov vpliv na ženske pa je lahko skrit tudi nam.

Vzorci zlorablajočega vedenja⁷

Sposobnost prepoznavanja in razumevanja vzorcev zlorablajočega vedenja ter njihovega namena v dinamiki moči in nadzora lahko strokovnjakinjam in strokovnjakom pomaga (skupaj z razumevanjem oblik intimnopartnerskega nasilja) **ugotoviti, ali imajo opravka s primerom nasilja v intimnem odnosu ali ne**. Ta spretnost je **ključna za vsako nadaljnje posredovanje** ter za varnost žensk, ki doživljajo intimnopartnersko nasilje in njihovih otrok.

Namen usposabljanja o **vzorcih nasilnega vedenja** je, da udeleženke_ci razumejo dinamiko moči in nadzora pri intimnopartnerskem nasilju, njegov vpliv na življenje žensk in njihovih otrok ter bolje razumejo realnost žensk, ki se soočajo z nasiljem.

Dejavnost, ki jo lahko izberejo izvajalke_ci usposabljanja je, da skupino vprašajo, katere vzorce zlorablajočega vedenja lahko naštejejo ali za katere so že slišali (izolacija, nadzor, poniževanje in žalitve, grožnje in ustrahovanje, izčrpavanje partnerja, obtoževanje partnerja za njegovo zlorablajoče vedenje, občasna prijazna dejanja, izkrivljeno dojetje realnosti s strani ženske). Ko udeleženke_ci oblikujejo svoje zamisli, bo morda potrebno, da vodje usposabljanja jasno ločijo med obliko nasilja in vzorcem, saj ju udeleženke_ci včasih zamenjujejo.

To dejavnost lahko izvajate s celotno skupino ali v manjših skupinah, pri čemer vsaka skupina razpravlja o dveh ali treh vzorcih nasilja. **Namen** te razprave je, da udeleženke_ci preverijo svoje znanje o vzorcih

⁷ Prav tam.

Co-funded by
the European Union

nasilnega vedenja. Hkrati je pomembno, da udeleženke_ce spodbudimo k razpravi o tem, **kaj oseba, ki povzroča nasilje, doseže** z uporabo posameznih vzorcev zlorabe (udeleženke_ci naj o tem vidiku razpravljajo posebej o vsakem vzorcu zlorablajočega vedenja) in katere oblike nasilja uporablja zlorablajoči moški, da bi to dosegel. Del skupinske razprave in razlage sta lahko tudi izraz in koncept tako imenovanega "prisilnega nadzora".

Vodje usposabljanja morajo olajšati razpravo o teh dveh vidikih in na koncu poudariti **dinamiko moči in nadzora**. Prav tako je ključno izpostaviti moč in nadzor v zvezi z otroki žensk, ki doživljajo nasilje v intimno partnerskem odnosu. Izkušnje v nevladnih organizacijah v številnih državah kažejo, da obstaja vse večja težnja po **izključevanju otrok, ki so priče nasilja v intimnopartnerskem odnosu**, iz dinamike moči in nadzora ter tveganja, ki so mu otroci izpostavljeni. Poleg tega je morda koristno opozoriti na negativne posledice, ki jih ima opazovanje intimnopartnerskega nasilja in/ali neposreden vpliv zlorabe na telesno, psihološko in čustveno počutje otrok.

Ob koncu razprave o vzorcih nasilja v intimnopartnerskem odnosu **je morda koristno**, udeleženke_ce opozoriti na naslednje:

- Obstaja veliko različnih oblik nasilja nad ženskami s strani intimnega partnerja, katerih kombinacija se razlikuje od primera do primera. Nasilje v intimnopartnerskih odnosih ima značilne vzorce. Ti vzorci so prisotni v vsakem nasilnem odnosu.

Vodje izobraževanja lahko uporabijo razpoložljivo gradivo, kot je **kolo moči in nadzora**⁸ (vključno s kolesom zlorabe otrok), da udeleženkam_cem pomagajo razumeti moč in nadzor v zlorablajočem odnosu.

Od ciljne skupine izvajalk_cev ter njihove ravni znanja in spretnosti je lahko odvisno, kako podrobno bomo morali na usposabljanju obravnavati vzorce zlorablajočega vedenja.

Cikel nasilja⁹

Spoznavanje cikla nasilja je pomemben naslednji korak k boljšemu razumevanju dinamike **moči in nadzora, pa tudi tveganj za nasilje v intimnopartnerskem odnosu za ženske in njihove otroke**. Poleg tega lahko strokovnjakinjam_om pomaga bolje **razumeti dejanja in odzivanje žensk na nasilje v intimnem odnosu** (npr. kdaj je najbolj verjetno, da bodo odnos zapustile ali poiskale pomoč, in kdaj se bodo verjetno vrnila k nasilnemu partnerju).

Na začetku lahko udeleženke_ce vprašamo, kaj že vedo o krogu nasilja. Vodja usposabljanja nato udeleženkam_cem predstavi **faze cikla nasilja**¹⁰. To lahko storimo tudi na interaktiven način, tako da narišemo/pokažemo posamezne faze cikla in udeleženke_ce vprašamo, kaj se zgodi med posamezno fazo. Koristno je tudi, da udeleženke_ce prosite, naj razmišljajo o tem, kaj stori povzročitelj nasilja v vsaki fazi in kakšen je odziv ženske.

⁸ Pogonsko in krmilno kolo, model Duluth, DAIP: <https://www.theduluthmodel.org/wheels/>

⁹ Prilagojeno iz: Priročnik za delavnico "Nasilje nad ženskami v intimnih odnosih: osnovni modul za usposabljanje policije", Fenestra, 2018

¹⁰ Cikel zlorabe: https://en.wikipedia.org/wiki/Cycle_of_abuse

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJO
association
for nonviolent
communication

NANE
NŐK A NŐKÉRT EGYÜTT
AZ ERŐSZAK ELLEN EGYESÜLET

Co-funded by
the European Union

Cilj dejavnosti je pomagati udeleženkam_cem, da bolje razumejo krog nasilja in dejstvo, da nasilje v intimnopartnerskih odnosih ni osamljeno dejanje, temveč neprekinjen krog zlorabe. To je tudi dobra priložnost, da se vodje usposabljanja z udeleženkami_ci pogovorijo o postopnem spreminjanju trajanja posameznih stopenj cikla zlorabe s časom (saj sčasoma postajajo krajše), da udeleženke_ci uvidijo, **kako se pogostost zlorabe in njena resnost sčasoma spreminjata** in postajata vse nevarnejša za ženske in njihove otroke, vse do nevarnosti resne poškodbe ali umora ženske in/ali njenih otrok.

Da bi povzeli in združili oblike, vzorce in krog nasilja, lahko izvajalke_ci usposabljanja z udeleženkami_ci uporabijo tudi **študijo primera**. Prosite jih, naj ga preberejo, nato pa se z njimi pogovorite, katere oblike in vzorce nasilja lahko prepoznajo in kako bi ocenili nevarnost situacije na podlagi tega, kar so se naučili o ciklu nasilja glede na pogostost in resnost nasilja.

To dejavnost lahko izvaja celotna skupina ali pa se udeleženke_ci razdelijo v pare ali manjše skupine in delajo skupaj ter poročajo celotni skupini. To je odvisno od velikosti skupine in časa, ki smo ga namenili za obravnavo te teme.

Za izvajalke_ce usposabljanja, ki začenjajo usposabljati strokovnjakinje in strokovnjake iz različnih državnih organizacij o nasilju v intimnopartnerskem odnosu in želijo izvedeti več o tem, kako različne strokovnjake_inje usposobiti za osnovne module o oblikah, vzorcih in ciklu nasilja ter drugih pomembnih vidikih nasilja v intimnopartnerskem odnosu, je morda koristno uporabiti program **usposabljanja: WAVE o nasilju nad ženskami**¹¹.

3. Dejavniki tveganja

Celovita ocena ogroženosti je rezultat doslednega sodelovanja med strokovnjaki in strokovnjakinjami za pomoč žrtvam, strokovnjaki_njami programov za povzročitelje nasilja, zdravstvenimi strokovnjaki_njami, strokovnjaki_njami kazenskega sistema in žensko, ki je preživela nasilje na podlagi spola (GBV), saj se zdi, da so ženske, žrtve nasilja, precej bolje pri ocenjevanju lastnega tveganja ponovnega napada, čeprav ne morejo natančno določiti tveganja smrtonosnega nasilja¹² (Campbell et al., 2009). Natančna ocena ogroženosti je ključnega pomena za pripravo varnostnega načrta za prežive osebe in njihove otroke ter za oblikovanje vseh potrebnih ukrepov za zagotavljanje njihove varnosti in čim večjega blagostanja. Da bi lahko natančno ocenili tveganje pri preživelih, ki so preživele GBV, morajo biti vključeni strokovnjaki in strokovnjakinje dobro seznanjeni_e z ustreznimi dejavniki tveganja in načini, kako vplivajo na storilce GBV in viktimizacijo ter kako posredujejo pri njih. V tem poglavju so predstavljeni najzanesljivejši in najpogostejši dejavniki tveganja. Dejavniki tveganja GBV se glede na okvir, s katerim so povezani, uvrščajo v štiri kategorije, od katerih vsaka vključuje posebne kazalnike. Glavne kategorije dejavnikov tveganja GBV so: 1) dejavniki, povezani s povzročiteljem nasilja, 2) dejavniki, povezani z žrtvijo, 3) odnos med povzročiteljem nasilja in dejavniki, povezanimi z žrtvijo, ter 4) dejavniki okolja.

¹¹ WAVE Program usposabljanja o nasilju nad ženskami, WAVE, Dunaj, 2000, https://fileserver.wave-network.org/trainingmanuals/Training_of_Professionals_2000.pdf

¹² Campbell, J. C., Webster, D. W., & Glass, N. (2009). Ocena nevarnosti: (2009): Validation of a lethality risk assessment instrument for intimate partner femicide. Journal of interpersonal violence, 24(4), 653-674.

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJO
association
for nonviolent
communication

NANE
NŐK A NŐKÉRT EGYÜTT
AZ ERŐSZAK ELLEN EGYESÜLET

3.1 Dejavniki, povezani s povzročiteljem nasilja

Dejavniki tveganja, povezani s povzročiteljem nasilja, se nanašajo predvsem na posebne a) demografske kazalnike, b) migracijska vprašanja, c) kazensko evidenco in zakonodajo, d) njegovo biografijo in zgodovino (verjetnost nasilja), e) vprašanja duševnega zdravja, f) vedenjsko-kognitivne pristranskosti in/ali izkrivljanja ter g) čustvena in druga vprašanja.

Natančneje,

a) Demografski kazalniki:

- ★ **Starost:** če je povzročitelj veliko starejši od ženske, je tveganje za GBV veliko večje. Poleg tega se GBV pogosteje pojavlja v pozni adolescenci in mlajši odrasli dobi (Capaldi¹³, et al., 2012).
- ★ **Izobrazba:** nižja kot je izobrazba, večje je tveganje za GBV (ocenjujte previdno!)
- ★ **Socialno-ekonomski status**
- ★ **Brezposelnost**

Posebne trenutne življenjske okoliščine, kot so nizek socialno-ekonomski status in brezposelnost ter s tem povezan finančni in poklicni stres, lahko pomembno prispevajo k nasilju nad ženskami, vendar ne kot vzročni dejavniki¹⁴ (Flynn in Graham, 2010).

- ★ **Biti zakonec, ki je ostal doma:** zmanjšuje občutek moči in nadzora pri moških ter je dejavnik tveganja, ki k temu prispeva, in ne vzročni dejavnik.

b) Vprašanja migracije:

- ★ **Status priseljence** vključuje več dejavnikov tveganja (brezposelnost, pripadnost manjšinski etnični skupini, nizek socialno-ekonomski status, osnovna izobrazba, pretiran stres).
- ★ Priseljenci s **travmo pred priselitvijo**
- ★ **Priseljeni povzročitelji nasilja in preživeli, ki prihajajo iz istega etničnega okolja.**
- ★ **Druga generacija priseljencev**

Priseljensko ozadje je povezano s posebnimi in morda dodatnimi dejavniki stresa, ki posledično vodijo do posebnih in morda dodatnih dejavnikov tveganja za GBV. Stres zaradi akulturacije, zlasti če ga spremlja finančni in delovni stres, lahko napoveduje GBV. Poleg tega se zdi, da je pripadnost

¹³ Capaldi, D. M., Knoble, N. B., Shortt, J. W., & Kim, H. K. (2012). Sistematični pregled dejavnikov tveganja za nasilje v intimnem partnerskem odnosu. *Partner abuse*, 3(2), 231-280.

¹⁴ Flynn, A. in Graham, K. (2010). "Zakaj se je to zgodilo?" Pregled in konceptualni okvir za raziskave o razlagah storilcev in žrtev nasilja v intimnem partnerskem odnosu. *Agresija in nasilno vedenje*, 15(3), 239-251.

manjšinski skupini dejavnik tveganja za GBV, pri čemer so dokazi o posredovanju dohodka¹⁵. Zato je potrebna temeljita ocena povzročiteljeve zgodovine priseljevanja in njegovega trenutnega položaja glede vprašanj, na katera vpliva priseljevanje.

c) Kazenska evidenca in zakonska vprašanja:

- ★ **Kazenska evidenca** zaradi predhodnega nasilja nad prejšnjimi intimnimi partnerji ali družinskimi člani.
- ★ **Predhodni stik s pravosodnim sistemom** zaradi kaznivega dejanja (aretacija, odredba o zaščiti, zaporna kazen).
- ★ **Kršitev prepovedi približevanja**
- ★ **Predhodna kršitev pogojnega odpusta**
- ★ **Izogibanje aretaciji zaradi GBV**

Predhodna vključitev v kazenskopravni sistem, zlasti zaradi hudega nasilja, je zanesljiv kazalnik za ponavljajoče se hudo nasilje.

d) Biografija in zgodovina (verjetnost nasilja):

- ★ **Zgodovina zlorabe otrok:** kot žrtev ali priča nasilja v primarni družini ali izkušnja zlorabe otrok na splošno. Ta dejavnik tveganja postane še močnejši, če je posledica zlorabe otrok antisocialno vedenje in/ali slaba prilagoditev odraslih (npr. zloraba substanc).
- ★ **Težave v šoli** v otroštvu, povezane z vedenjskimi in učnimi težavami.

e) Težave v duševnem zdravju:

- ★ **Diagnosticirane težave na področju duševnega zdravja** (npr. afektivne motnje, psihotične motnje in osebnostne motnje: antisocialne motnje, zloraba substanc - drog in/ali alkohola - ali odvisnost) (previdno oceniti!)
- ★ **Samomorilne ideje ali poskusi samomora**
- ★ **Zloraba substanc:** Zdi se, da je uživanje alkohola povezano z GBV, vendar NE kot vzročni dejavnik, ki neposredno vodi do GBV. Uporaba drog, zlasti stimulansov (npr. amfetaminov, kokaina itd.), je močnejše povezana z GBV kot samo alkohol. Uporaba več substanc (npr. hkratna uporaba alkohola in marihuane) in sočasno pojavljanje uporabe substanc z antisocialnim vedenjem sta povezana z večjim tveganjem za

¹⁵ Capaldi, D. M., Knoble, N. B., Shortt, J. W., & Kim, H. K. (2012). Sistematični pregled dejavnikov tveganja za nasilje v intimnem partnerskem odnosu. Partner abuse, 3(2), 231-280.

Co-funded by
the European Union

izvajanje GBV¹⁶. Poleg tega je, kadar tako povzročitelj kot preživela uporabljata alkohol in/ali droge, zaradi dinamike moči in nadzora v odnosu večja možnost, da pride do GBV.

f) Vedenjsko-kognitivne pristranskosti in/ali izkrivljanja:

- ★ **Izkrivljena prepričanja:** podrejen položaj žensk, opravičevanje nasilja, krivda na žrtvi ali zunanjih dejavnikih/okolju, zmanjševanje ali zanikanje škode, češ da je ta nujna, in prepričanje, da si jo žrtev zasluži.
- ★ **Stroge predstave o avtoriteti, posesivnosti, zatiranju in nadzoru nad ženskami:** nadzor nad večino njenih vsakodnevnih dejavnosti, omejevanje dostopa do telefona in prevoza.
- ★ **Vedenjske težave:** posesivnost, nadzorovanje, prizadevanja za izolacijo preživle, grožnje s smrtjo preživeli, nasilna dejanja, posedovanje in/ali uporaba orožja ali grožnja z njegovo uporabo.

g) Čustvene in druge težave:

- ★ **Nedavna ali skorajšnja ločitev ali razveza:** zdi se, da strah pred zapuščenostjo povečuje tveganje za GBV.
- ★ **Ekstremno ljubosumje z namišljenimi ali resničnimi predpostavkami:** nizko samospoštovanje ter občutki zaznane izgube moči in nadzora povečujejo GBV.
- ★ **Pomanjkanje empatije in obžalovanja**
- ★ **Spolne težave/disfunkcija**
- ★ **Nezakonite in nevarne dejavnosti:** Nakup in uporaba orožja ali predhodne grožnje z uporabo orožja (zlasti strelnega orožja) so pomembni dejavniki tveganja za GBV in femicide.

3.2 Dejavniki, povezani z žrtvami

Starostna razlika, zloraba drog in migracije: zlasti kombinacija teh treh kazalnikov povečuje tveganje za GBV

- ★ **Povečana resnost in pogostost GBV nad ženskami:** številne poškodbe na obrazu, glavi ali vratu, močan občutek ogroženosti in upravičen strah pred smrtjo so kazalniki nadaljnjega GBV.
- ★ **Izolacija in pomanjkanje podpornih sistemov:** Na ta način se poveča ranljivost žensk za GBV, hkrati pa se povečata moč in nadzor povzročiteljev nad njimi.
- ★ **Brezposelnost ali upokožitev:** izguba finančnih in socialnih virov je dodaten dejavnik tveganja za GBV.
- ★ **Podrejeno vedenje**
- ★ **Odziv na vsiljene zahteve po podrejanju ob zahtevi ločitve ali razveze.**

¹⁶ Capaldi, D. M., Knoble, N. B., Shortt, J. W., & Kim, H. K. (2012). Sistematični pregled dejavnikov tveganja za nasilje v intimnem partnerskem odnosu. Partner abuse, 3(2), 231-280.

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJO
association
for nonviolent
communication

NANE
NŐK A NŐKÉRT EGYÜTT
AZ ERŐSZAK ELLEN EGYESÜLET

Co-funded by
the European Union

- ★ **Vstop v novo romantično razmerje:** izguba partnerke lahko poveča agresivnost povzročiteljev GBV in s tem nasilje kot tako.

3.3 Razmerje med dejavniki, povezanimi s storilcem in žrtvijo

- ★ **Ponavljajoče se in naraščajoče nasilje:** povečanje resnosti in/ali pogostosti nasilja nad ženskami je eden od najzanesljivejših napovednih dejavnikov/dejavnikov tveganja za nasilje nad ženskami in femicide ¹⁷
- ★ **Grožnje z ubojem/ poskusi davljenja/ kažejo, da bi lahko žensko ubil/ ji sledi ali vohuni za njo/ ji pušča grozeče zapise ali sporočila** ¹⁸
- ★ **Prisotnost več vrst nasilja:** hkratna prisotnost fizičnega, spolnega in/ali psihičnega nasilja je napovedni dejavnik tveganja za nadaljnje GBV.
- ★ **Zgodnje nasilje v razmerju:** prej kot se v razmerju pojavi GBV, večja je možnost, da se bo nadaljevalo dlje časa.
- ★ **poškodbe, ki zahtevajo zdravniško pomoč:** zlasti poškodbe zaradi davljenja so med dejavniki tveganja, povezanimi s ponavljajočim se GBV.
- ★ **Kombinacija stopnjevanja nasilja** s poškodbami in grožnjami.
- ★ **Življenje v skupnem gospodinjstvu in pogosteje trpijo zaradi nasilnih dejanj,** poškodb in groženj več kot tri leta in manj kot deset let (ne glede na to, ali so poročeni ali ne).
- ★ **Opozorilo ženske, da se namerava ločiti ali razvezati** (tudi če do ločitve na koncu ne pride).
- ★ **Nedavna ločitev** (do enega leta).
- ★ **Nosečnost ali nedavno rojstvo otroka:** hitra eskalacija GBV pogosto sledi rojstvu otroka ali se zgodi med nosečnostjo zaradi sprememb dinamike v odnosu.
- ★ **Želja ali poskus ločitve ali razveze:** izguba moči in nadzora nad žensko stopnjuje primere GBV.
- ★ **Zasledovanje:** ženske so zasledovane ali vohunijo za njimi.
- ★ Koncu odnosa ali ločitvi sledita zasledovanje in predhodno nasilje.
- ★ Stalni konflikti, ki so posledica nasprotovanja ženske skrajno podrejenemu položaju.
- ★ **(Pretekli) spolni napad na žensko** (nosečo ali ne).

^{17 14} Campbell, J. C., Webster, D. W., & Glass, N. (2009). Ocena nevarnosti: Validation of a lethality risk assessment instrument for intimate partner femicide: Validation of a lethality risk assessment instrument for intimate partner femicide. Journal of interpersonal violence, 24(4), 653-674.

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJO
association
for nonviolent
communication

Co-funded by
the European Union

- ★ Prisiljevanje v spolni odnos
- ★ V skupnem gospodinjstvu so otroci iz preteklih zvez.

3.4 Dejavniki, povezani z okoljem

- ★ Življenje na podeželju.
- ★ **Geografska oddaljenost med preživeli in njihovimi družinskimi člani/bližnjimi prijatelji:** naključna ali namerna izolacija ženske je povezana z večjo verjetnostjo GBV.
- ★ **Ženske so se prisiljene preseliti in živeti daleč od domov svojih družin in prijateljev.**
- ★ Prijatelji povzročitelja nasilja se zavedajo slabega ravnanja in izolacije, vendar tega ne prijavijo.
- ★ Pomanjkanje podpore mreže.
- ★ Sodelovanje z agresivnimi vrstniki.¹⁹
- ★ Socialna izolacija.²⁰

4. Načrt upravljanja

4.1. Pomen obvladovanja tveganja

Obvladovanje tveganja je eno od najpomembnejših vprašanj v procesu zaščite žrtev nasilja in je zelo poudarjeno tudi v mednarodnih dokumentih.

Ocena ogroženosti je skupna podlaga za razumevanje položaja preživelih in podlaga za ustrežnejše odzivanje na njihove individualne razmere. Omogoča boljše usklajevanje varnostnih načrtov s stopnjo in naravo tveganja, s katerim se preživela sooča. Obvladovanje tveganja pomeni uporabo usklajenih odzivov različnih organizacij, zlasti v zapletenih primerih.

Ko obvladujemo tveganje, lahko pomagamo povečati ozaveščenost preživelih o tveganjih, s katerimi se soočajo. To lahko krepí njihovo moč, saj jim daje občutek nadzora nad nekaterimi vidiki njihovega življenja. Krepitev moči preživelih z optimalno podporo in pomočjo pomaga preprečiti sekundarno viktimizacijo. Nekatera vedenja in stališča izvajalk_cev storitev so lahko neustrezna, kar lahko privede do travmatizacije žrtev nasilja, ko jim organizacije nudijo pomoč. Če so ženske opolnomočene, je kljub neustreznemu odnosu manj verjetno, da bo prišlo do travmatizacije. Poleg tega lahko opolnomočene žrtve bolje poskrbijo zase in za svoje otroke ter učinkoviteje sodelujejo v postopkih. Obvladovanje tveganja predstavlja tudi pomemben vir za izmenjavo informacij. Preživele so obveščene o svojih pravicah, možnostih in vrstah razpoložljive pomoči, hkrati pa dobijo bistvene informacije o povzročitelju nasilja, tveganju, s katerim se soočajo, ter svojih socialnih in podpornih mrežah. V tem primeru lahko vse službe in strokovnjaki_nje, ki delajo s preživeli, bolje načrtujejo svoje podporne ukrepe. Pri tem je v veliko

¹⁹ Capaldi, D. M., Knoble, N. B., Shortt, J. W., & Kim, H. K. (2012). Sistematični pregled dejavnikov tveganja za nasilje v intimnem partnerskem odnosu. *Partner abuse*, 3(2), 231-280.

²⁰ Capaldi, D. M., Knoble, N. B., Shortt, J. W., & Kim, H. K. (2012). Sistematični pregled dejavnikov tveganja za nasilje v intimnem partnerskem odnosu. *Partner abuse*, 3(2), 231-280.

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJO
association
for nonviolent
communication

Co-funded by
the European Union

pomoč multidisciplinarni tim. V okviru multidisciplinarnega tima se po izmenjavi informacij običajno sprejmejo sklepi in dogovori.

Pravilno obvladovanje tveganja lahko veliko pripomore k preprečevanju femicidov in drugih stopenj nasilja ali nadaljnje škode preživeli ali njenemu socialnemu omrežju. Tveganje je treba vedno upoštevati pri delu z otroki preživele žrtve, če jih ta ima. Varnost otrok je treba upoštevati pri načrtovanju (ali po potrebi prepoved stikov) stikov s povzročiteljem nasilja in vseh drugih vidikov otrokovega življenja.

Pri delu s povzročiteljem nasilja je treba uporabiti informacije, zbrane z oceno tveganja. Preden nadaljujemo, je treba poudariti, da moramo s povzročiteljem nasilja in žrtvijo vedno delati ločeno. Z vsakim od njiju bi morali delati različni strokovnjaki_nje. Nikoli naj ne gre za zakonsko svetovanje, temveč za individualno delo s preživelo in ločeno od tega delo s povzročiteljem nasilja. Strokovnjaki_nje, ki delajo s preživeli, in tisti, ki delajo s povzročitelji nasilja, bi si morali izmenjevati informacije z namenom boljšega načrtovanja in ocenjevanja tveganja. Informacije, ki jih žrtev posreduje (na primer, da ima povzročitelj nasilja orožje ali česa je sposoben, kakšne so bile njegove predhodne obtožbe itd.), je treba uporabiti pri delu s povzročiteljem nasilja, če to ne škoduje žrtvi. Uporabiti jih je treba tudi pri obvladovanju tveganja. Informacije, ki jih žrtev sporoči, je treba uporabiti tudi za predlaganje ustreznih ukrepov, ki jih je treba sprejeti za zagotovitev varnosti žrtve (na primer prepoved stika ...). Če žrtev pove, da se nasilje nadaljuje ali stopnjuje, je treba sprejeti dodatne ukrepe.

Obvladovanje tveganja ne vključuje le obvladovanja tveganja za žrtve, temveč tudi obvladovanje tveganja za njeno podporno mrežo, običajno družino in bližnje prijatelje. Po naših izkušnjah se tudi podpora mreža pogosto sooča s tveganjem za nasilje, zato je treba zanj poskrbeti in ji ponuditi načrtovanje varnosti.

Poleg tega moramo upoštevati tudi druge osebe v življenju žrtve. Na primer delodajalci, ki imajo lahko pomembno vlogo pri obvladovanju tveganja. Ponuditi jim je treba potrebne informacije, podporo in pomoč, da bi zmanjšali tveganje za žrtev v delovnem okolju. Pridobiti morajo znanja in spretnosti za ukrepanje, kadar je to potrebno. Na primer, ko povzročitelj nasilja grozi njim ali drugim zaposlenim, ko želi doseči žrtev na delovnem mestu ali ko želi ogroziti delovno mesto žrtve, kar se pogosto dogaja.

Ne smemo pozabiti, kako pomembno je obvladovanje tveganja na spletu, zlasti na družabnih omrežjih. Obvladovanje škode je zelo pomembno, saj se lahko spletno gradivo, ki je škodljivo za žrtev, razširi ali deli z drugimi in s tem izvaja viktimizacijo žrtve. Poleg dostopa do že obstoječega gradiva za pomoč žrtvam nasilja, mora žrtev dobiti pomoč pri načrtovanju potrebnih ukrepov za prekinitev neželjenih spletnih stikov s storilcem ali spletnega zasledovanja.

Nazadnje je treba poudariti, da je treba oceno ogroženosti in načrtovanje varnosti opraviti ne glede na vrsto nasilja, s katerim se žrtev sooča. To pomeni, da je treba psihično nasilje upoštevati in obravnavati enako kot fizično ali spolno nasilje. Zato je potrebno vsem oblikam nasilja pri načrtovanju varnosti nameniti pozornost, ki jo potrebujejo. Žrtev dobi potrditev, da njena izkušnja šteje, čeprav ni doživela fizičnega nasilja. Tako lažje prepoznajo nasilje, saj žrtve pogosto minimalizirajo svoje izkušnje.

4.2. Upravljanje tveganja v kriznem obdobju

V zadnjih nekaj letih je bilo več kriznih obdobji. Krizno obdobje je obdobje, ki bo (ali bi lahko) privedlo do nestabilnih in nevarnih razmer, ki vplivajo na posameznika_co, skupino ali celotno družbo. Krize so negativne spremembe v človeških ali okoljskih zadevah, zlasti kadar se zgodijo nenadoma, brez opozorila ali z majhnim časovnim zamikom. To so časi vojn, pandemije, npr. Covid-19 in drugih velikih javnozdravstvenih problemov, časi množičnih migracij z begunci_kami, ki živijo v begunskih taboriščih, gospodarske krize in naravne nesreče. V času socialne krize je treba upoštevati posebne okoliščine, ki jih prinaša kriza. V osebno oceno tveganja je treba vključiti družbeno razsežnost,

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJO
association
for nonviolent
communication

NANE
NŐK A NŐKÉRT EGYÜTT
AZ ERŐSZAK ELLEN EGYESÜLET

Co-funded by
the European Union

saj lahko širše razmere močno vplivajo na osebno tveganje. Med pandemijo Covid-19 je bilo na primer pomembno upoštevati vse omejevalne ukrepe, ki jih je uvedla država (na primer hora legalis, karanteno in omejen dostop do storitev ...). Prav tako je bilo treba pogosteje preverjati varnostni načrt, saj so se omejevalni ukrepi lahko pogosto spreminjali. Poleg tega je treba upoštevati, da je vloga osrednjih organizacij in služb za žrtve nasilja še pomembnejša, saj imajo žrtve manj možnosti, da se zaščitijo same - usklajeno delovanje med službami ter izmenjava informacij sta ključnega pomena.

Pomembno je dinamično obvladovanje tveganja ter iskanje novih orodij in pristopov, kadar je to potrebno. Dobra praksa je bila na primer, ko so bile med pandemijo Covid-19 omejitve gibanja - naša organizacija v Sloveniji je za žrtve, ki so sodelovale v naših programih, izdala potrdilo, da so lahko prišle k nam. Razlogi za izdajo potrdila, ki smo jih predstavili oblastem, so bile izredne osebne okoliščine, da bi zaščitili zdravje in življenje njih in njihovih otrok.

V kriznem obdobju je lahko programov za žrtve nasilja manj ali pa so na voljo krajši čas. V teh primerih je dobra praksa, da programi potekajo na daljavo, prek spleta (prek telefona, elektronske pošte, socialnih in video aplikacij za izvajanje svetovanja ...). Ker se veliko več dela opravi prek spleta, postane tehnična podpora bistvenega pomena. Država mora zagotoviti dodatna sredstva za tehnično podporo. Nevladne organizacije, ki nimajo zaposlenih za tehnično podporo, morajo sodelovati s tistimi, ki jo imajo, in si medsebojno pomagati.

Med pandemijo lahko svetovanje poteka tudi v bolj neformalnih okoljih, na primer v parkih ali od doma preko spletnih aplikacij (Zoom ipd.). To je dobra alternativa, vendar je treba upoštevati, da je treba takšno neformalno okolje močno omejiti, da ne postane neformalno srečanje namesto svetovanja. Za to bi morala poskrbeti svetovalka, ki na to vprašanje opozori žrtev.

Vse organizacije je treba spodbujati k prožnemu in podaljšanemu delovnemu času, da bodo bolj na voljo potencialnim žrtvam nasilja. Razmisliti bi bilo treba tudi o tem, kako bolj ustvarjalno uporabiti razpoložljive vire in jih čim bolj izkoristiti. Primer takega ravnanja je stanovanje ali varna hiša v karanteni - med pandemijo Covid-19 je Društvo za nenasilno komunikacijo, ki ima dve varni hiši za ženske žrtve nasilja, eno varno hišo spremenilo v karantensko hišo. Poleg tega so se z lokalnim duhovnikom dogovorili, da bo majhno stanovanje v župnišču postalo varna hiša za žensko, ki je potrebovala varno hišo, vendar so ji diagnosticirali Covid-19 in je zato niso mogli sprejeti v varno hišo.

Za večjo varnost je zelo pomembno tudi družbeno zagovorništvo. Svetovalka lahko po predhodnem dogovoru z žrtvijo nasilja pojasni situacijo in predlaga potrebne ukrepe institucijam. Prav tako je treba nadaljevati s spremstvi v ustanove za žrtve nasilja, na policijo in sodišča. Institucije je treba vnaprej obvestiti, da zagotovijo dovolj velik prostor ali sprejmejo druge ukrepe za varnost udeležencev.

Izkušnje, ki so jih nevladne organizacije pridobile med množičnimi migracijami, kažejo, kako pomembno je socialno zagovorništvo na ravni državnih institucij. Ker so državni organi strogo nadzorovali prehajanje meje, so bile številne pravice omejene. Vsi strokovnjaki_nje bi morali obravnavati diskriminatorno ali nasilno vedenje državnih organov, ki so ga povzročile osebe na položajih moči. Poleg tega bi bilo treba v begunskih taboriščih in na mestih, kjer begunci čakajo na nadaljevanje poti, urediti varne prostore za ženske in otroke, da bi preprečili spolno nadlegovanje ali druge oblike nasilja.

Krizno obdobje ni kriza samo za žrtve, ampak tudi za strokovnjake in strokovnjakinje, ki delajo z njimi, zato je treba upoštevati njihovo dobro počutje. Po potrebi morajo imeti možnost dodatnega posredovanja in supervizije ali druge podpore. Morali bi imeti možnost prilagoditi svojo dnevno rutino, saj je ravnovesje med delom in zasebnim življenjem težje ohraniti.

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJO
association
for nonviolent
communication

NANE
NŐK A NŐKÉRT EGYÜTT
AZ ERŐSZAK ELLEN EGYESÜLET

Co-funded by
the European Union

Treba bi bilo organizirati več kampanj ozaveščanja o preprečevanju nasilja v družini in programih pomoči za žrtve nasilja. Sestavni del kampanj bi morala biti tudi policija in druge ustrezne državne institucije. Policija lahko spodbuja ljudi, da prijavijo nasilje, ko ga opazijo. Nevladne organizacije naj uporabijo vsa razpoložljiva sredstva za obveščanje o razpoložljivi pomoči in o morebitnem podaljšanem delovnem času ali drugih spremembah. Upoštevati je treba, da nekatere žrtve ne morejo priti po pomoč, zato mora biti varnostni načrt za tiste, ki živijo s povzročiteljem nasilja, del kampanj ozaveščanja in enostavno dostopen na družbenih omrežjih, spletnih straneh itd. Ključnega pomena je okrepljeno sodelovanje z mediji. Mediji lahko pomagajo širiti informacije o razpoložljivi pomoči in varnostnih ukrepih. Medije in državne institucije je treba spodbujati, da vidik nasilja vključijo v svoja sporočila za javnost in komunikacijo z javnostjo na splošno. Zato je treba veliko dela posvetiti sodelovanju z mediji in državnimi institucijami, kot je policija. Organizacijam in vsem strokovnjakom_injam, ki so v prvih vrstah v kriznih razmerah, na primer civilni zaščiti, bi bilo treba omogočiti hiter tečaj o nasilju v družini, da bi pridobili potrebne spretnosti in znanje o obravnavi takih vprašanj.

5. Ovire pri oceni ogroženosti

5.1 Institucionalne ovire

Pomanjkanje predpisov

Naša dokumentacijska raziskava je pokazala, da v številnih državah institucije niso zavezane k izvajanju ocene ogroženosti. Namesto osrednjega sistema in obveznosti ocenjevanja tveganja je postopek ocenjevanja tveganja odvisen od notranje politike vsakega institucionalnega akterja, ki pride v stik z ženskami, žrtvami nasilja. Ker protokoli za ocenjevanje tveganja niso urejeni, ni systemskega in standardiziranega obvladovanja tveganja.

Pomembno je, da zaradi neuporabe postopka obvladovanja tveganj lahko pripelje do tega, da bodo institucije ali organi oblasti morali prevzeti odgovornost in da bi lahko prišlo do sprememb (EIGE 2019).

Nezadostna integracija ocene tveganja z drugimi zaščitnimi ukrepi

GREVIO (Skupina strokovnjakov za ukrepanje proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini), neodvisni organ, odgovoren za spremljanje Istanbulske konvencije, ponuja primerjalno oceno prejšnjih poročil držav. Ugotovili so, da protokoli o oceni tveganja niso vedno dovolj povezani z drugimi zaščitnimi ukrepi, in sicer odredbami o zaščiti ali začasnimi prepovedmi približevanja (2022, str. 133.).

Dolgotrajen postopek ocene ogroženosti

Dolgotrajen postopek odločanja o oceni ogroženosti je za žrtev izčrpavajoč. Druga negativna posledica je, da lahko strokovnjakom_injam prepreči, da bi sploh začeli postopek. V poročilu GREVIO je navedeno (str. 132.), da je dolgotrajnost ocenjevanja ogroženosti, ki je potrebna za pridobitev nujnega ukrepa prepovedi približevanja, v nekaterih primerih odvrta policijo od tega, da bi zahtevala tak ukrep.

Retrospektivni pregledi

Mehanizmi policije za pregledovanje umorov zaradi nasilja v družini lahko pomagajo analizirati in s tem povečati učinkovitost praks ocenjevanja tveganja. Če je preprečevanje neuspešno, je treba preučiti razloge, da bi lahko v prihodnje preprečili umore in hudo nasilje. Podrobno zbiranje podatkov o umorih in drugih kaznivih dejanjih bi bilo zato nujno.

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJO
association
for nonviolent
communication

NANE
NŐK A NŐKÉRT EGYÜTT
AZ ERŐSZAK ELLEN EGYESÜLT

Co-funded by
the European Union

Vrzeli v medinstitucionalnem sodelovanju

V skladu s poročilom GREVIO (2022, str. 132) so ovire za celovito in učinkovito oceno tveganja posledica nezadostnega usklajevanja in sodelovanja med različnimi agencijami. Poleg organov kazenskega pregona lahko ključne informacije, ki so bistvene za obvladovanje tveganja, zagotovijo tudi druge zainteresirane strani, kot so sodstvo, socialno delo, ženske organizacije, šole ali celo sosodje. Če vse zainteresirane strani niso vključene v postopek ali če se njihovi pomisleki ne upoštevajo, je to pomembna ovira pri ocenjevanju tveganja. Vzpostaviti je treba učinkovite mehanizme za lažjo izmenjavo informacij iz vseh ustreznih virov.

Ignoriranje podpornih služb za ženske in organizacij za pravice žensk.

Ovisno od političnega ozračja v državah pomeni veliko oviro, če ženske organizacije nimajo možnosti sodelovanja na srečanjih, kjer je prisotnih več strani. Pogosto so to organizacije, ki jim ženska, ki je žrtev nasilja, najbolj zaupa in ki imajo feministični vidik. Zato lahko v proces obvladovanja tveganja vnesejo vidike, ki jih drugi pogosto ne morejo. Njihovo sodelovanje lahko na primer prepreči dostop do otrok nekdanjim partnerjem, ki so povzročali nasilje in s tem se lahko prepreči celo umore.

5.2 Strokovne omejitve

Pomanjkanje strokovnega znanja, pristranskost glede na spol

Pomembno se je zavedati, da orodja za oceno ogroženosti niso natančni instrumenti in jih je treba uporabljati previdno. Kakovost in poglobljenost zbranih informacij sta bistvenega pomena, zato je za to potreben na usposobljen_a, kvalificiran_a in izkušen_a strokovnjak_inja. Če strokovnjaki_nje niso bili_e deležni_e ustreznega usposabljanja in smernic v podporo ocenjevanju tveganja, to ovira postopek. Tisti_e, ki nimajo potrebnega znanja, spretnosti in izkušenj, morajo poskusiti vključiti specializiranega strokovnjaka ali strokovnjakinjo v smislu sodelovanja in/ali nadzora/supervizije.

Ključnega pomena je, da usposabljanje in izvajanje ocene tveganja vključujeta vidike neenakosti spolov in razmerij moči med spoloma v družini in intimno partnerskih odnosih ter dvom o tradicionalnem sistemskem pristopu "ohranjanja družinske enote".

Brez zadostnega usposabljanja o naravi in različnih oblikah nasilja v partnerskih odnosih, strokovnjaki_nje pogosto ne prepoznajo prisilnega nadzora in vzorcev nadzоровanja v odnosu. Izkušnje žensk se ne jemljejo resno, štejejo se za pretirano reakcijo, spolno nasilje se dojema kot tabu tema, zlasti kadar se dogaja v zakonskih/intimno partnerskih odnosih, zato se ne ocenjuje in o njem ne razpravlja, medtem ko se zanemari nove oblike in vidiki nasilja (npr. kibernetško nasilje, nasilje v izrednih razmerah, kot so pandemije ali gospodarske in okoljske krize).

Ustrezno usposabljanje je še posebej pomembno pri pristopih, kot je "nestrukturirano klinično odločanje", kjer strokovnjak_inja zbira informacije in ocenjuje tveganje na podlagi lastne subjektivne presoje in diskrecije.

Pomanjkljivosti pri izvajanju

Naša raziskava je pokazala, da policija ne ravna vedno v skladu s strokovnimi in pravnimi postopki.

Če ni ustreznih mehanizmov za obvladovanje tveganja, lahko to povzroči mehanično izpolnjevanje orodja za oceno ogroženosti, ne da bi ga vključili v celovit proces obvladovanja tveganja.

Nekatere institucije morda ne bodo razširile uporabe instrumentov za oceno ogroženosti na vse oblike nasilja nad ženskami in vse vpletene, kot so otroci in trenutni partnerji.

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJO
association
for nonviolent
communication

NANE
NŐK A NŐKÉRT EGYÜTT
AZ ERŐSZÁK ELLEN EGYESÜLET

Co-funded by
the European Union

Postopke ocenjevanja in obvladovanja tveganja je treba ponoviti v vseh ustreznih fazah postopka ter v fazi spremljanja (če obstaja).

Izjava o omejitvi odgovornosti

Podpora Evropske komisije pri pripravi te publikacije ne pomeni, da podpira njeno vsebino, ki odraža izključno stališča avtorjev, in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij iz te publikacije.

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJO
association
for nonviolent
communication

NANE
NŐK A NŐKÉRT EGYÜTT
AZ ERŐSZAK ELLEN EGYESÜLET